TÖYHTÖTIAINEN

”Lentävä Töyhtis”

Ville Arpiainen ja Venla Ylikopsa
Käsityöopettajan koulutus,
Helsingin yliopisto

Töyhtötiainen *(Lophophanes cristatus)*

Lähes koko Euroopassa pesivä varpuslintu on yksi harvoista eurooppalaisista varpuslajeista, jolla on päässään töyhtö. Suomessa laji on vähentynyt viime vuosina, mutta on kuitenkin yleinen Ahvenanmaalta Ouluun asti. Sen populaatio Suomessa on arvioitu olevan 300 000- 600 000 paria. Töyhtötiainen on 11-13cm pitkä ja painaa noin 10g. Sen tärkein tuntomerkki on päässä oleva raidallinen töyhtö. Selästä lintu on harmaanruskea ja sillä on kaulassa musta rengas.

Töyhtötiainen esiintyy havupuu-valtaisissa metsissä ja pesii lahopuissa. Se on paikkalintu ja elää talvella sekaparvissa muiden tiaisten kanssa. Linnun ravintona ovat, siemenet, katajanmarjat, hyönteiset ja hämähäkit. Töyhtötiainen hankkii ravintonsa puiden alaoksilta ja maasta. Töyhtötiainen on lajina vaarantunut ja rauhoitettu.

Kuva: Kuhnmi/Flickr

Tavoitteet

- Tunnistaa töyhtötiaisen pääpiirteet
- Pohtia erilaisia tekniikoita, joilla piirteet, erityisesti töyhtö, saadaan esille
- Oppia havainnoimaan metsän asukkaita ja kasveja
- T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä, sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön (1-2lk)
- T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityö -prosessi ja sen dokumentointi (3-6lk)
- Lisätä käsityöprosessiin toiminnallinen tavoite, ja siten lisätä lasten ja nuorten arki- ja hyötyliikuntaa

MATERIAALIT HERNEPUSSI-TÖYHTÖTINTTIIN

- Kierrätystoteutukseen villasukka
- Villalankaa
- Harmaata askarteluhuopaa
- Herneitä
- Askartelusilmät, napit tai helmet

TYÖVAIHEET

Linnun vartalo

- Vartalon voi tehdä käyttämällä paritonta villasukkaa. Hiukan haastavampi vaihtoehto on neuloa kaksi suorakaiteen muotoista tilkkua, jotka yhdistetään hiukan kulmikkaaksi palloksi. Mikäli neulominen on oppilaalle ennestään tuttua, on vartalo mahdollista tehdä myös suljettuna neuleena, jolloin pallon muotoa saa tehtyä kärkikavennuksilla.

1. Piirrä paperille sopivan muotoinen ja –kokoinen siipi, ja leikkaa pala irti malliksi. Huomioi, että siivet eivät ole molemmista päistä suipot, jotta ne saa ommeltua tiukasti linnun vartaloon kiinni. Leikkaa huovasta paperimallin mukaiset siivet.

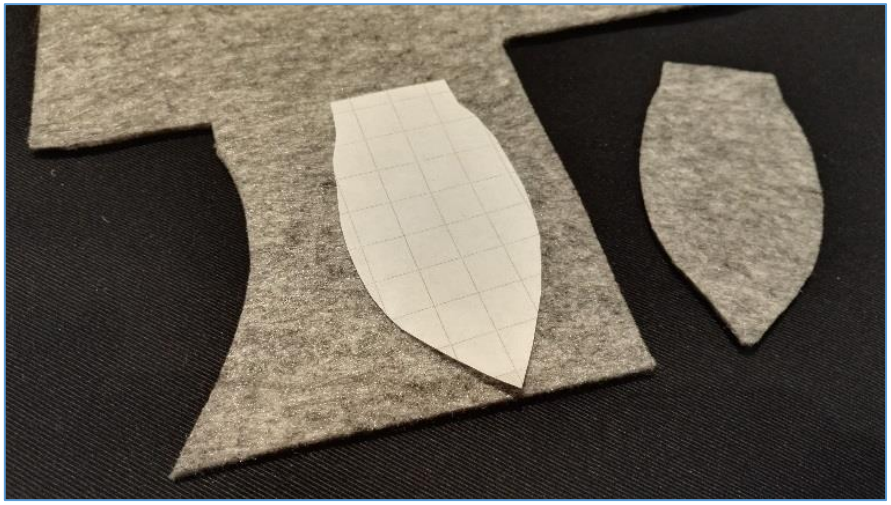

2. Leikkaa sektorin muotoinen huopapala linnun nokaksi. Ompele nokka muutamalla pistolla pysymään kiinni. Myös vaahtomuovi soveltuu nokaksi.

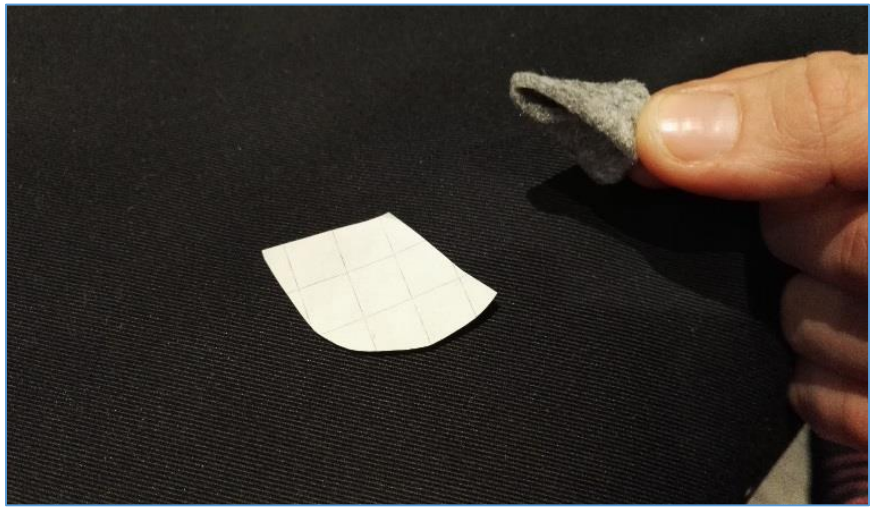

3. Kiinnitä nokka, siivet ja silmät linnun vartaloon. Silmät voi tehdä napeista, helmistä tai vaikkapa valmiista askartelusilmistä.

4. Tee töyhtö. Materiaalina voi olla huopa, tai vaihtoehtoisesti töyhdön voi tehdä villalangasta tupsumenetelmällä.

5. Kiinnitä töyhtö villalangalla.

6. Linnun vartaloon voi villalangalla kirjailla kuvioita ilmentämään höyhenpeitteen värikkyyttä.

7. Täytä linnun vartalo herneillä, ja ompele täyttöreikä huolella kiinni. Villasukkamallissa sukan varsi taitetaan vartalon sisään ja parsitaan napakasti kiinni.

8. Töyhtötintti on valmis lähtemään lentoon!

Kustannukset

- Villalangat 7-Veljestä 3,50€ - 4,50€ /kerä
- Kierrätysvillasukka 0 €
- Herneet 0,65 €/pussi
- Askarteluhuopa 3mm 42cm x 60cm 4,50€
- Askartelusilmät ommeltavat 10mm 144kpl 9,00€

Arviointi

• Oppilaat arvioivat oman työskentelynsä itsearviointilomakkeella, jossa valmista tuotosta verrataan suunnitelmaan. Lisäksi luokka arvioi yhteisesti onnistumisensa lento/törmäystestillä koulun liikuntasalissa.

• Opettajan tärkein kriteeri Töyhtiksiä arvioidessa on, että materiaalit on tiukasti ommeltu kiinni, etteivät osat irtoa heitellessä, ja herneet pysyvät linnun sisällä. Linnussa ei myöskään saa olla kovia tai teräviä osia, jotka voivat aiheuttaa vaaraa heitellessä. Opettaja pohjaa arvionsa oppilaan itsearviointiin, kuinka työn suunnitelma vastaa valmista tuotosta.